

O TEMĂ DE ACTUALITATE:

SISTEMUL EUROPEAN DE INVENTARIERE A PATRIMONIULUI CULTURAL – IECH/ICPE*

Statutul de membru al Consiliului Europei presupune printre altele și aderarea României la documentele, mecanismele și instrumentele europene de protecție și punere în valoare a patrimoniului cultural.

Fără a avea pretenția ineditului, credem că este util ca în acest moment să se procedeze la o prezentare a normelor și instrumentelor care exprimă experiența țărilor Consiliului Europei în acest domeniu.

În articolul de față ne propunem o succintă prezentare a *Sistemului European de Inventariere a Patrimoniului Cultural* (Inventory of the European Cultural Heritage – IECH/*Inventaire du Patrimoine Culturel Européen* – IPCE).

Apărut ca o alternativă la diversitatea sistemelor europene de inventariere (vezi articolul „Asupra sistemelor de inventariere a patrimoniului cultural imobiliar” – BCMI nr. 3/III) și aplicat începând cu 1966 în țări din Consiliul Europei (Spania, Malta), sistemul ICPE a urmărit constituirea unui instrument (fișă de inventar) unificat pentru toate tipurile de valori protejate și de a da posibilitatea informării populației și autorităților locale cu privire la existența unor valori protejate și a implicațiilor asupra dezvoltării locale.

I. CARACTERISTICI ALE SISTEMULUI IECH/IPCE

Sistemul IECH/IPCE este un *sistem de inventariere juridic-protectiv* având drept scop principal evidența patrimoniului protejat și

informarea persoanelor fizice și juridice interesate cu privire la existența și caracteristicile acestuia.

A fost propusă statelor membre ale Consiliului Europei o *fișă tip de inventar* care trebuia să răspundă următoarelor condiții:

1. să permită o circulație facilă în rândul autorităților locale, regionale, naționale și paneuropene, a populației și asociațiilor neguvernamentale implicate în protecția patrimoniului cultural;
2. ca urmare, să poată fi citită și interpretată și de către nespecialiști;
3. să prezinte un grad mare de versatilitate pentru a fi adaptabilă specificului divers al patrimoniului cultural european;
4. să facă posibilă catalogarea pe țări, regiuni, provincii, localități și tipuri de subiecte ale inventarului prin intermediul unei codificări simple și eficiente.

Sunt definite două tipuri de fișe: Fișă „Monument” și Fișă „Sit”.

Structura acestora se bazează pe definirea *protectivă* a monumentului și sitului, cu alte cuvinte pe *semnificația juridică de valoare protejată*.

II. FIȘĂ MONUMENT IECH/IPCE*

- Format A₄ – avers
- Codificare
 - I.0. Monument Arhitectură Religioasă
 - I.1. Monument Arhitectură Militară
 - I.2. Monument Arhitectură Civilă Publică
 - I.3. Monument Arhitectură Domestică
 - I.4. Monument Arhitectură Industrială/Agricolă

* I.E.C.H. – Inventory of the European Cultural Heritage.
I.P.C.E. – Inventaire du Patrimoine Culturel Européen.

* Vezi fig. 1.

- Rubrici – *Date principale*
- Denumire
- Adresa exactă (oraș, departament, țara)
- Conținut și proximitate de interes cultural
- Perioada construcției; adăugiri ulterioare
- Funcțiunea adăpostită în prezent
- Scurtă descriere; interior, exterior
- Starea de conservare (a = satisfăcător, b = mediocru, c = slabă)
- pentru:
 - structura majoră
 - acoperiș
 - interior
 - umiditate, igrasie

Protecția instituită

Protejare propusă (pe grade):

I = în integralitate

II = parțial

III = structuri ce pot fi înlocuite).

Instituția de inventariere

Numele inventariatorului; numele revizorului

Plan de situație, fotografii

- *Date Complementare*

Date tipologice

Date cronologice

Date tehnice, materiale

Caracteristici particulare

Utilizare propusă

Utilizări posibile

Operații de restaurare efectuate

Perspective de operațiuni de restaurare

Documentație grafică complementară

Proprietar

Observații asupra pericolelor potențiale

III. FIȘA SIT URBAN IECH/IPCE *

- Format A₄ (avers + revers)
- În cadrul sistemului siturile sunt clasificate și catalogate după cum urmează:
0.0 Sit Natural de specifică și deosebită evoluție geologică; peisaje circumscrise și delimitate de forme de relief; rezervații și parcuri naturale
- 0.1 Sit Istoric; situri/ruine pre și protoistorice considerate și clasate drept monumente; situri antice clasice, adăpostind monumente identificabile ca atare; situri medievale și moderne.
- 0.2 Sit Științific: De interes pentru științele sociale sau ale naturii.

0.3 Sit Urban: Ansamblu istoric urban caracterizat prin omogenitate, unitate și valoare artistică, istorică și arheologică formând un monument colectiv.

0.4 Sit Mixt: O sinteză între natural și artificial reprezentată prin;

- cadrul natural al unor sate și orașe
- cadrul natural de amplasare a clădirilor izolate cu valoare istorică și artistică deosebită.
- Insule locuite.

- Rubrici (avers):

Localizare

Denumire

Descrierea sectoarelor protejate

Stare actuală

Protecție existentă – asupra obiectului

– asupra cadrului extins

Pericole eventuale

Prevederi de protecție

Bibliografie

Observații

Autorul completării, revizor, dată

(revers)

Harta la Scara 1/10 000 (minim) cu marcarea gradelor de protecție în delimitări topografice după cum urmează:

- DP 1 = inviolabil
- DP 2 = conservarea primează dezvoltării sectorului
- DP 3 = dezvoltare permisă cu respectarea unor norme ambientale.

Fotografii

IV. SISTEMUL IECH/IPCE, O POSIBILĂ OPȚIUNE?

Aflată la (re)început de drum, activitatea de protecție a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice se află în postura dificilă dar și incitatoare de a-și selecta instrumentele și mecanismele potrivite pentru protejarea și punerea în valoare a patrimoniului. Este evident că opțiunea va fi determinată de tradițiile și specificul românesc, de capacitatea specialiștilor și instituțiilor de a răspunde adecvat „provocării” problemelor patrimoniului și, nu în ultimul rând, de experiența europeană în domeniu. Fără a avea pretenția unei analize care să poată genera o opțiune fundamentată, pentru care o analiză comparativă ar fi fost fără îndoială mult mai potrivită, prezentarea sistemului IECH/IPCE poate constitui, totuși, un punct de plecare pentru o abordare mai aprofundată a problematicii inventarierii patrimoniului arhitectural românesc.

* Vezi fig. 2.